

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ-ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΛΓΟΡΙΘΜΩΝ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 3

ΘΕΜΑ: ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Δρ. Δημήτριος Κ. Κουκόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Γραφήματα
- Αναπαράσταση Γραφημάτων σε Γλώσσες Προγραμματισμού

ΟΡΙΣΜΟΙ

Διαισθητικός Ορισμός

Γράφημα (graph) είναι ένα μαθηματικό μοντέλο σχέσεων: κάποια στοιχεία ενός προβλήματος συμβολίζονται με κορυφές και η ύπαρξη μιας πλευράς μεταξύ δυο κορυφών συμβολίζει την ύπαρξη μιας σχέσης μεταξύ των αντίστοιχων στοιχείων.

ΟΡΙΣΜΟΙ

Τυπικός Ορισμός

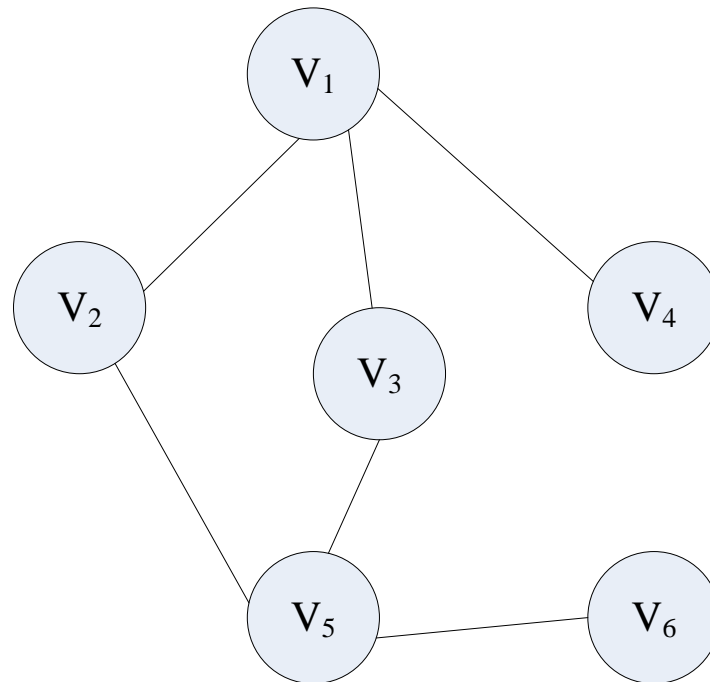
Γράφημα ονομάζουμε ένα ζεύγος πεπερασμένων συνόλων $G=(V, E)$, όπου το σύνολο V περιέχει τις κορυφές ή κόμβους του G , και το E τις ακμές ή τόξα ή πλευρές του G .

- Για τις κορυφές γράφουμε $V=\{v_1, \dots, v_n\}$, όπου n το πλήθος των κορυφών.
- Τα στοιχεία του συνόλου E θα τα συμβολίζουμε με $e_{i,j}$ όπου οι δείκτες i, j θα ανήκουν στο $\{1, \dots, n\}$.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Δρ. Δημήτριος Κ. Κουκόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής

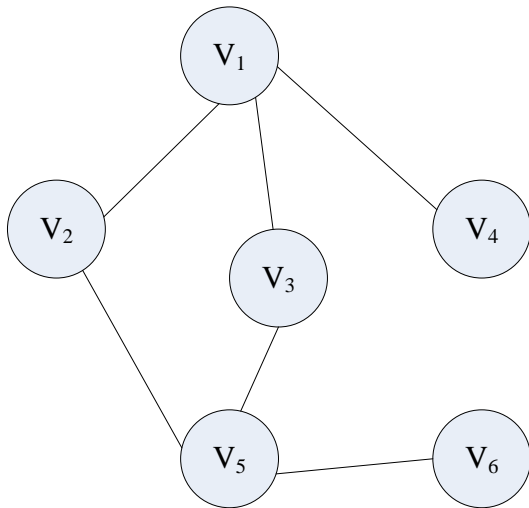
ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

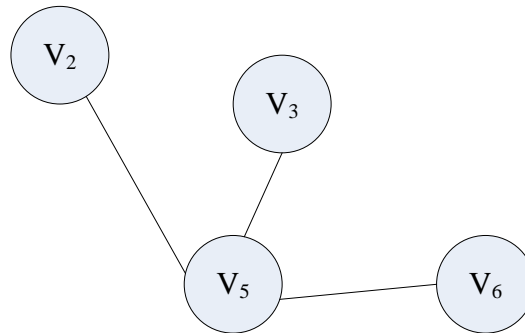
- Πλήρες καλείται ένα γράφημα όταν για κάθε i, j που ανήκουν στο σύνολο $\{1, \dots, n\}$ ισχύει $e_{i,j} \in \{1, \dots, n\}$.
- Υπογράφημα του $G=(V, E)$ είναι ένα γράφημα $G'=(V', E')$ με $V' \subseteq V$ και $E' \subseteq E$. Αν $V'=V$ τότε το G' λέγεται γεννητικό υπογράφημα του G .

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΥΠΟΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ

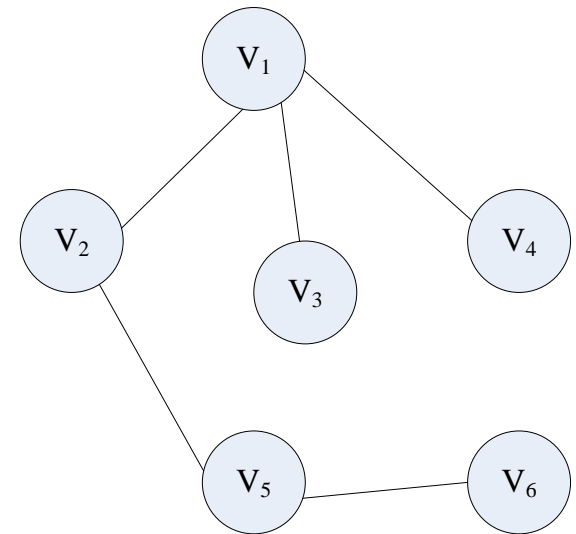
Γράφημα

Υπογράφημα

Γεννητικό υπογράφημα

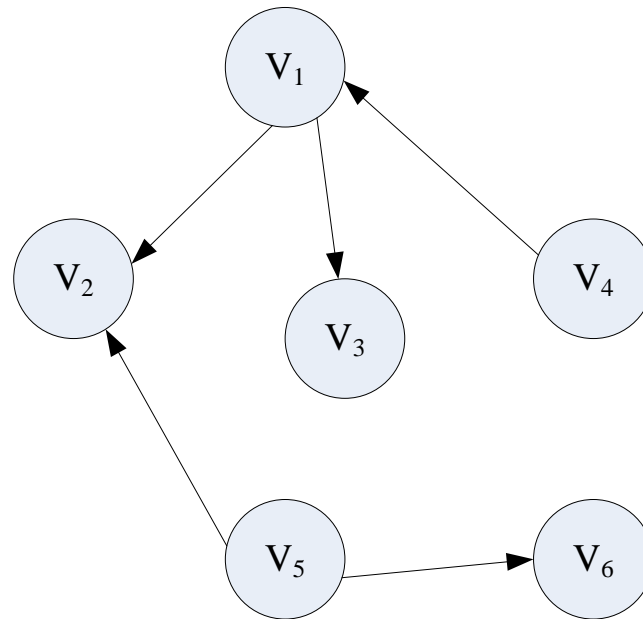
ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

- Αν για κάποιο ζεύγος (i, j) υπάρχει $e_{i,j} \in E$ τότε λέμε ότι **υπάρχει πλευρά από την κορυφή V_i στην κορυφή V_j** . Τότε οι κορυφές V_i και V_j λέγονται **γειτονικές ή προσκείμενες**, ενώ η πλευρά $e_{i,j}$ λέμε ότι **συντρέχει** στην κορυφή V_i και V_j . Πλευρές που συντρέχουν στην ίδια κορυφή καλούνται **γειτονικές ή προσκείμενες**.
- **Διευθυνόμενο γράφημα** (directed graph) ή **διγράφημα** (digraph) καλείται ένα γράφημα όπου όλες οι πλευρές έχουν κατεύθυνση που συμβολίζεται με ένα βέλος. Αν υπάρχει η διευθυνόμενη πλευρά $e_{i,j}$ που συνδέει τις κορυφές V_i και V_j τότε μπορούμε να πάμε από τη V_i στη V_j όχι όμως και το ανάποδο.
- Όταν μιλούμε για γράφημα εννοούμε μη διευθυνόμενο.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΙΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ

Δρ. Δημήτριος Κ. Κουκόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής

ΒΑΘΜΟΣ

- **Βαθμός** μιας κορυφής είναι το πλήθος των πλευρών που συνδέουν την κορυφή αυτή με άλλες. Για διγράφηματα **βαθμός εισόδου** μιας κορυφής είναι ο αριθμός πλευρών που φτάνουν στην κορυφή και **βαθμός εξόδου** ο αριθμός πλευρών που φεύγουν από κορυφή.
- **Άθροισμα βαθμών εισόδου = Άθροισμα βαθμών εξόδου = Αριθμός πλευρών γραφήματος**

ΔΙΑΔΡΟΜΗ

Ορισμός διαδρομής:

Μια ακολουθία όπως η $\{V_3, e_{3,7}, V_7, e_{7,6}, V_6, e_{6,8}, V_8\}$ ή $\{e_{3,7}, e_{7,6}, e_{6,8}\}$ ή $\{V_3, V_7, V_6, V_8\}$ που αρχίζει με κορυφή, τελειώνει με κορυφή και ανάμεσα σε δυο κορυφές περιέχει πλευρά που τις ενώνει λέγεται διαδρομή από την πρώτη προς την τελευταία κορυφή.

- Σε γράφημα υπάρχει διαδρομή και προς τις δυο κατευθύνσεις, ενώ σε διγράφημα μπορεί να υπάρχει η μια κατεύθυνση, αλλά όχι και η άλλη.
- Σε μια διαδρομή μπορεί να επανεμφανίζεται η ίδια κορυφή, όχι όμως η ίδια πλευρά.

ΣΥΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ

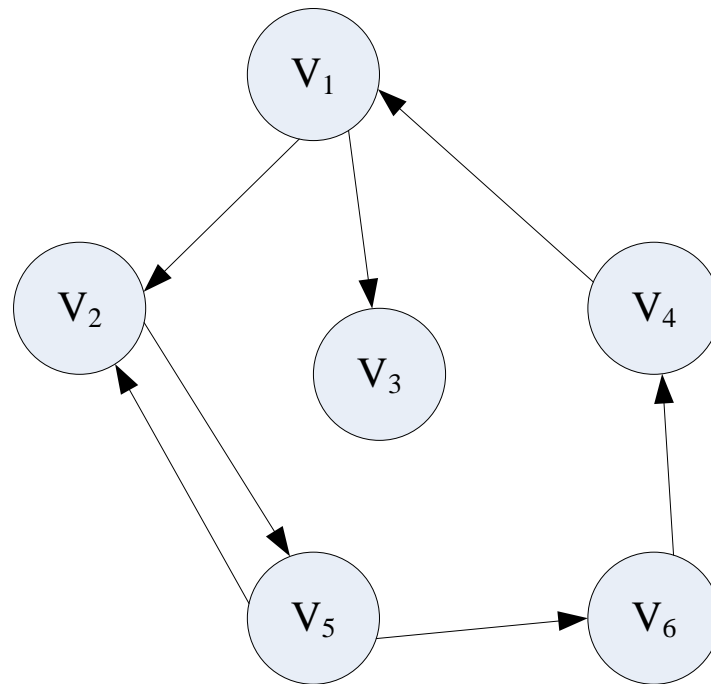
Ορισμός:

Ένα μη διευθυνόμενο γράφημα καλείται συνεκτικό, όταν για οποιοσδήποτε δυο κορυφές του υπάρχει διαδρομή που τις ενώνει.

Είδη συνεκτικότητας διγραφημάτων:

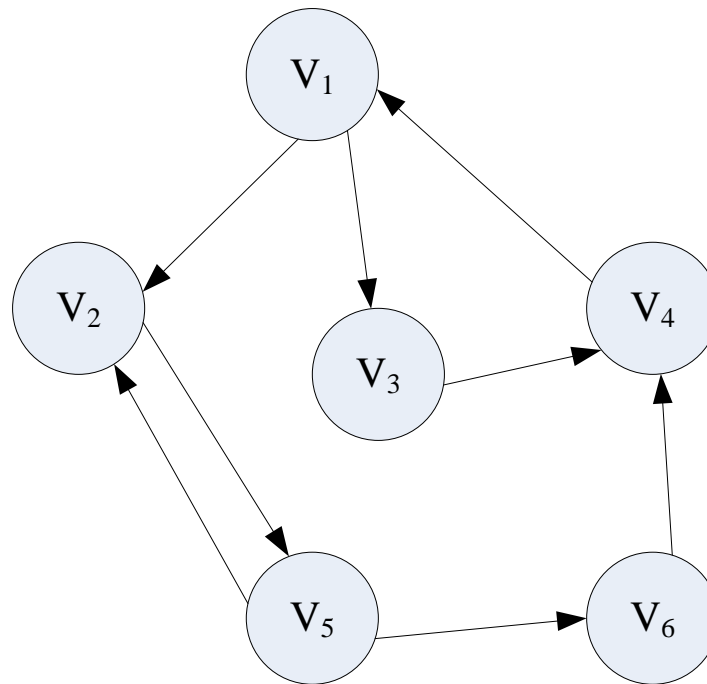
- **Μονομερώς συνεκτικό** λέγεται ένα διγράφημα, όταν υπάρχει διαδρομή προς τη μια ή την άλλη κορυφή για οποιοδήποτε ζεύγος κορυφών.
- **Ισχυρά συνεκτικό** λέγεται ένα διγράφημα αν για κάθε ζεύγος κορυφών υπάρχει διαδρομή και προς τις δυο κατευθύνσεις.
- **Ασθενώς συνεκτικό** ή απλά συνεκτικό λέγεται ένα διγράφημα αν για κάθε ζεύγος κορυφών υπάρχει μια ημιδιαδρομή μεταξύ τους.

ΜΟΝΟΜΕΡΩΣ ΣΥΝΕΚΤΙΚΟ ΔΙΓΡΑΦΗΜΑ

Δρ. Δημήτριος Κ. Κουκόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής

ΙΣΧΥΡΑ ΣΥΝΕΚΤΙΚΟ ΔΙΓΡΑΦΗΜΑ

Δρ. Δημήτριος Κ. Κουκόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής

ΟΡΙΣΜΟΙ

- **Μήκος** μιας διαδρομής καλείται το πλήθος των πλευρών της.
- **Απλή** είναι μια διαδρομή, όταν όλες οι κορυφές είναι διαφορετικές, εκτός πρώτης και τελευταίας.
- **Κύκλος** καλείται μια διαδρομή, όταν υπάρχουν πάνω από μια διαφορετικές κορυφές και η πρώτη συμπίπτει με την τελευταία.
- **Κύκλωμα** λέγεται ένας κύκλος που σχηματίζεται από διευθυνόμενες πλευρές.
- Ένα διγράφημα χωρίς κυκλώματα λέγεται **άκυκλο**. Ένα άκυκλο γράφημα είναι **δέντρο**.

ΟΡΙΣΜΟΙ

- **Διαδρομή Euler** είναι μια διαδρομή που περιέχει όλες τις πλευρές ενός γραφήματος, μια φορά καθεμιά. **Διαδρομή Hamilton** είναι μια απλή διαδρομή που περιέχει όλες τις κορυφές ενός γραφήματος και μόνο μια φορά.
- **Απόσταση** μεταξύ δυο κορυφών είναι το ελάχιστο μήκος μεταξύ των διαδρομών που τις συνδέουν.
- **Διάμετρος** ενός γραφήματος είναι η μεγιστη απόσταση για όλα τα δυνατά ζεύγη κορυφών.
- Αν αντιστοιχώ πληροφορίες στις κορυφές ή πλευρές ενός γραφήματος, τότε το γράφημα λέγεται **δίκτυο**. Τότε μιλάμε για κόμβους και τόξα, αντί για κορυφές και πλευρές.

ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ

- Πίνακας Γειτονικότητας C
- Λίστες Γειτονικότητας LI

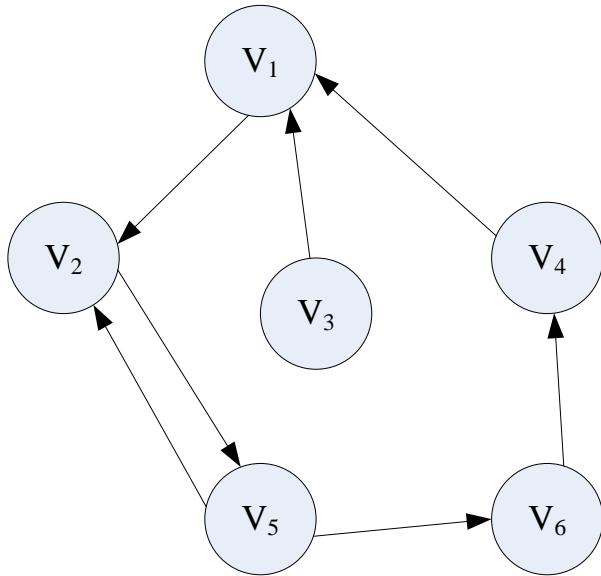
ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΕΙΤΟΝΙΚΟΤΗΤΑΣ

- Διάσταση πίνακα: $n \times n$, όπου n το πλήθος των κορυφών του γραφήματος.
- Στοιχεία πίνακα: $C(i, j) = 1$ αν $e_{i,j} \in E$, αλλιώς 0.
- Όταν υπάρχει συνάρτηση κόστους c , δηλαδή σε κάθε πλευρά $e_{i,j} \in E$ αντιστοιχεί αριθμός $c(i, j)$, τότε $C(i, j) = c(i, j)$ για $e_{i,j} \in E$. Αν $e_{i,j} \notin E$ τότε $C(i, j) = \infty$ για $i \neq j$, $e_{i,j} \notin E$

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΙΝΑΚΑ ΓΕΙΤΟΝΙΚΟΤΗΤΑΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ ΧΩΡΙΣ ΚΟΣΤΗ

Γράφημα

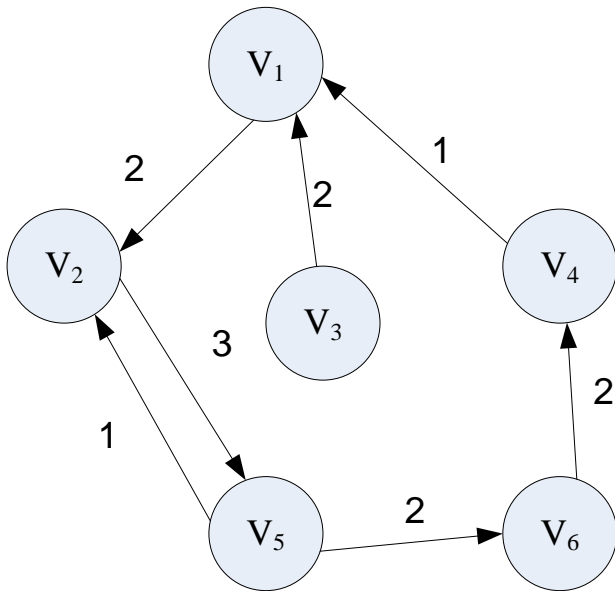

Πίνακας Γειτονικότητας C

C	1	2	3	4	5	6
1	0	1	0	0	0	0
2	0	0	0	0	1	0
3	1	0	0	0	0	0
4	1	0	0	0	0	0
5	0	1	0	0	0	1
6	0	0	0	1	0	0

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΙΝΑΚΑ ΓΕΙΤΟΝΙΚΟΤΗΤΑΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΚΟΣΤΗ

Γράφημα

Πίνακας Γειτονικότητας C

C	1	2	3	4	5	6
1	∞	2	∞	∞	∞	∞
2	∞	∞	∞	∞	3	∞
3	2	∞	∞	∞	∞	∞
4	1	∞	∞	∞	∞	∞
5	∞	1	∞	∞	∞	2
6	∞	∞	∞	2	∞	∞

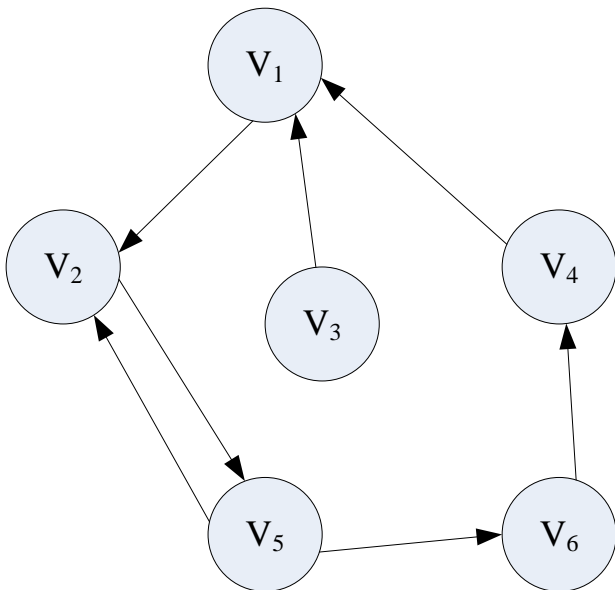
ΛΙΣΤΕΣ ΓΕΙΤΟΝΙΚΟΤΗΤΑΣ

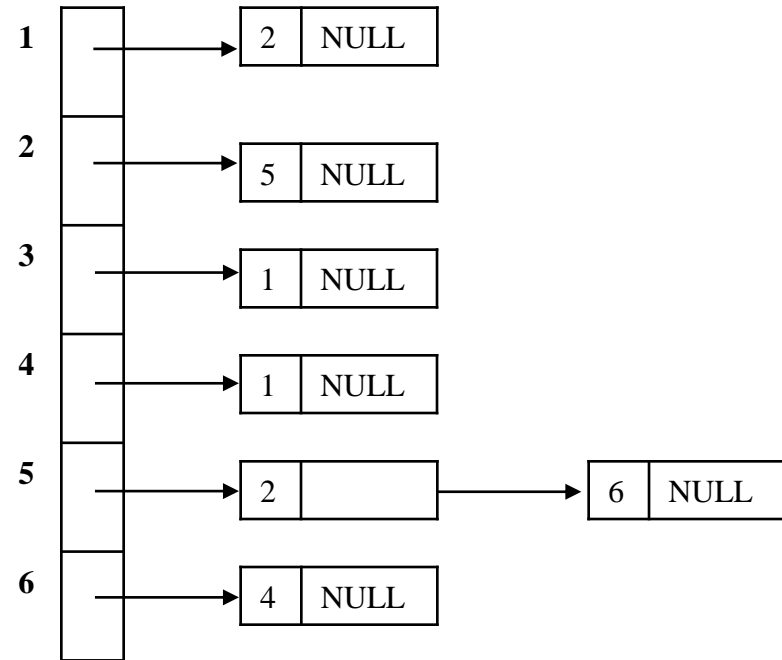
- Σε κάθε κορυφή V αντιστοιχεί μια συνδεδεμένη λίστα με τον επικεφαλής δείκτη να είναι $ΛΓ(i)$.
- Τα υπόλοιπα στοιχεία της λίστας συμβολίζονται με το ζεύγος $(node, link)$ όπου $node$ ο δείκτης κορυφής που συνδέεται με V_i , δηλαδή $node=j$ αν υπάρχει $e_{i,j} \in E$ και $link$ ο δείκτης που συνδέει με το επόμενο στοιχείο της λίστας.
- Για γραφήματα με κόστη στις πλευρές τα υπόλοιπα στοιχεία της λίστας συμβολίζονται με το ζεύγος $(node, c(e), link)$ όπου $c(e)$ το κόστος της πλευράς που συνδέει τη V_i με V_{node} .

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΛΙΣΤΑΣ ΓΕΙΤΟΝΙΚΟΤΗΤΑΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ ΧΩΡΙΣ ΚΟΣΤΗ

Γράφημα

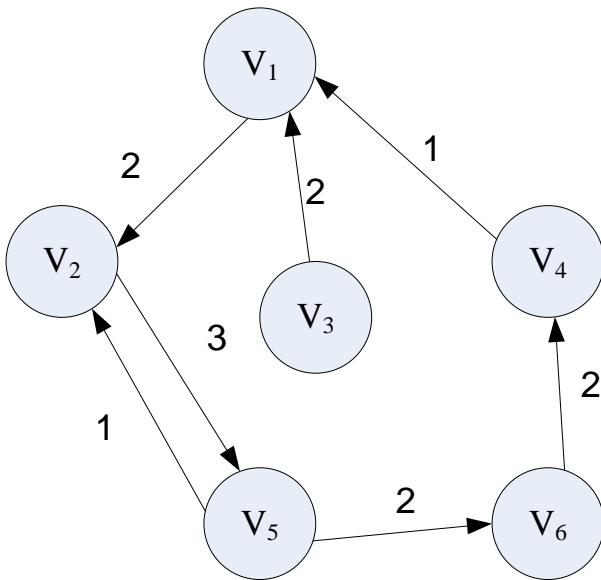

Λίστα Γειτονικότητας $ΛΓ$

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΛΙΣΤΑΣ ΓΕΙΤΟΝΙΚΟΤΗΤΑΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΟΣ ΜΕ ΚΟΣΤΗ

Γράφημα

Λίστα Γειτονικότητας $ΛΓ$

